

COVID-19 ve kadına karşı şiddet Sağlık sektörü/sistemi neler yapabilir?

7 Nisan 2020

Kadına karşı şiddet, acil durumlar süresince küresel halk sağlığı ve kadın sağlığı için önemli bir tehdit olmaya devam etmektedir

- Kadına karşı şiddet oldukça yaygındır. En çok karşılaşılan biçimi ise eş şiddetidir.
  - Bütün dünyada her üç kadından biri eşi tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete veya hayatı boyunca herhangi bir suçlu tarafından cinsel şiddete maruz kalmıştır. Bunun çoğu eş şiddetidir.
- Kadına karşı şiddet salgın dahil her türlü acil durumda artma eğilimi gösterir. İleri yaştaki ve engelli kadınların ilave risk ve ihtiyaçları olması olasıdır. Yerlerinden edilmiş kadınlar, mülteciler ve çatışma bölgelerinde yaşayanlar bu konuda özellikle savunmasızdır.
- Çok veri bulunmamasına rağmen Çin, Birleşik Krallık, Amerika ve diğer ülkelerden gelen raporlara göre COVID-19 salgını başladığından beri aile içi şiddet vakalarında bir artış kaydedilmiştir.^{1,2}
  - Hubei Eyaletindeki Jingzhou şehrinde bir polis karakoluna bildirilen aile içi şiddet vakalarının sayısı Şubat 2020'de bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla üç kat artmıştır.³
- Şiddetin, ama özellikle de eş şiddetinin/aile içi şiddetin, kadın ve çocuklar üzerinde sağlık etkisi büyüktür. Kadına karşı şiddet, sakatlığa ve ciddi fiziksel, zihinsel, cinsel ve (cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV ve beklenmeyen gebelik dahil) üreme sağlığı problemlerine yol açabilir.

COVID-19 kadına karşı şiddet riskini nasıl arttırır?

- Stres, sosyal ve koruyucu ağların işlememesi ve hizmet erişimin azalması hep birlikte kadına karşı şiddet riskini körükleyebilir.
- Mesafe tedbirleri ve evde kalma uygulaması sebebiyle eş şiddeti olasılığı artmaktadır. Örneğin:
  - Aile üyelerinin yakın temas halinde daha uzun vakit geçirmeleri ve ailelerin ilave stres ve gelir/iş kaybı yaşamaları sebebiyle ilişkilerinde kötü muamele gören kadınların ve çocuklarının şiddete maruz kalma olasılığı belirgin şekilde artmaktadır.
  - Kadınlar, şiddete karşı kendilerine destek ve koruma sağlayabilecek aile ve arkadaşlarıyla daha az görüşebilmektedir.
  - Kadınlar bu pandemi boyunca daha fazla bakım görevi üstlenmektedir. Okullara ara verilmesi bu yükü daha da ağırlaştırarak daha çok strese neden olur.
  - Geçim kaynaklarının ve para kazanma gücünün, kadınları da kapsayacak şekilde (çoğu kayıt dışı çalışandır) sekteye uğramış olması temel ihtiyaç ve hizmetlere erişimi kısıtlayacak ve aileler üzerindeki stresi arttırarak tartışma ve şiddetin alevlenmesi ihtimalini doğuracaktır. Kaynaklar azaldıkça kadınların ekonomik istismar yaşama ihtimalleri de artabilir.⁴
  - İstismara meyilli kişiler COVID-19'la gelen kısıtlamalardan istifade edip eşleri üzerinde güç ve kontrol uygulayarak onların çeşitli hizmetlere, yardımlara ve resmî veya gayri resmî platformlar üzerinden sunulan psikososyal desteğe ulaşmalarını daha da zorlaştırabilirler.
  - Bu kişiler ayrıca, sabun ve el dezenfektanı gibi gerekli bazı malzemelere erişimi de kısıtlayabilir.⁵
  - Bu kişiler hastalık hakkında yanlış bilgi yayarak eşleri üzerinde kontrol kurmaya ve onları damgalamaya teşebbüs edebilirler.⁵
- Şiddete maruz kalmış kadınlar da dahil cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili hayati hizmetlere erişim çok daha sınırlı kalabilir.
- Yardım hatları, kriz merkezleri, sığınma evleri, hukuki yardım ve koruma hizmetleri gibi diğer hizmetlerin de ölçeği daralabilir ve böylece ilişkilerinde kötü muameleye uğrayan kadınların ulaşabileceği kısıtlı sayıda yardım kaynağı daha da erişilmez hale gelir.

Mevcut COVID-19 krizi esnasında kadınların ve çocuklarının karşı karşıya olduğu şiddet riskleri göz ardı edilemez.

Şiddet gören kadınlara yönelik hizmetlerin COVID-19 salgını süresince de devam ettirilebilmesinde sağlık sistemleri önemli bir rol oynamaktadır

Her ne kadar COVID-19 hasta bakımı konusunda sağlık sistemi ve çalışanları üzerine büyük bir yük yüklemiş olsa da bu süre zarfında kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin etkilerini hafifletmeye yardımcı olabilecek adımlar da bulunmaktadır:

- COVID-19 müdahale sürecinde yer alan tüm paydaşlar, fiziksel mesafe, evde kalma ve diğer kısıtlamaların şiddet gören kadınlar ve çocukları üzerindeki potansiyel etkileri hakkında farkındalık yaratmalıdır.
- Pek çok yerde birçoğu kadından oluşan sağlık ekipleri evde veya işyerinde şiddet görme riski taşıyor olabilir. İşyerinde şiddet, sağlık sistemleri stres altındayken körüklenebilecek ciddi bir sorundur. Sağlık müdürlerinin veya tesis yöneticilerinin çalıştırdıkları sağlık personelinin güvenliğini ilgilendiren planları olmalıdır. COVID-19'a ilk müdahale eden ekipler damgalanma, yalnızlık ve sosyal dışlanmaya maruz kalabilirler. Bu durumda sağlık ekiplerine psikososyal destek, performanstan bağımsız teşvikler, ilave ulaşım ödeneği ve çocuk bakımı desteği sunulması planlanmalıdır.⁶

COVID-19 yanıtı süresince kadına karşı şiddeti ele almak için neler yapılabilir?

COVID-19 pandemisi ilk müdahalede görev alan sağlık çalışanları dahil sağlık sistemleri üzerine büyük bir yük bindirmiş olsa da kadın ve çocuğa şiddetin etkilerini hafifletmeye yönelik atılabilecek adımlar vardır.

Hükümetler ve politika yapıcılar COVID-19'a yönelik hazırlık ve yanıt planlarına kadına şiddeti ilgilendiren temel hizmetleri de eklemeli, bu hizmetleri finanse etmeli ve fiziksel mesafe kısıtlaması devam ederken de bu hizmetlerin erişilebilir kılınmasının yollarını bulmalıdır.

Sağlık tesisleri hayatta kalanlar için yerel düzeyde sağlanabilecek hizmetleri (acil yardım hatları, sığınma evleri, tecavüz kriz merkezleri, danışmanlık vb.) belirlemeli ve örneğin açılış saatleri, iletişim bilgileri ve uzaktan hizmet sunulup sunulmadığı gibi konularda bu hizmetlere ilişkin bilgilendirme yapmalıdır ve sevk bağlantıları oluşturmalıdır.

Sağlık çalışanlarının kadına karşı şiddetin doğuracağı risklerin ve sağlık sonuçlarının farkında olması gerekir. Durumunu ifşa eden kadınlara ilk müdahale desteği ve tıbbi tedavi yoluyla yardım edebilirler. İlk müdahale desteği şunları kapsayabilir: karşıdaki kişiyi anlayarak ve yargılamadan dinlemek, ihtiyaçlarını ve endişelerini sormak, hayatta kalan mağdurların yaşadıklarını ve hissettiklerini doğrulamak, daha güvende olmalarını sağlamak ve hayatta kalanları yardım hizmetleri ile buluşturmak. Kadına karşı şiddeti güvenli bir şekilde ele almak için mHealth ve tele tıp kullanımı acilen araştırılmalıdır.

İnsani yardım kuruluşları kendi COVID-19 müdahale planlarına şiddet gören kadınları ve bu kadınların çocuklarını ilgilendiren hizmetleri dahil etmeli ve kadın şiddeti konusunda rapor edilen vakalar hakkında veri toplamalıdır.

Topluluk üyeleri pandemi süresince kadına yönelik artan şiddet hakkında ve şiddet görmüş kadınlarla iletişimde kalıp onların desteklenmesi ve hayatta kalabilenlere yardım sunan yerler hakkında bilgi edinilmesi gerekliliği konusunda bilinçlendirilmelidir. Kötü muamele eden kişi evdeyken kadınlarla iletişim kurmanın güvenli olduğundan emin olmak gerekir.

Şiddet gören kadınlar için kendilerine yardımcı olabilecek aile üyelerine ve arkadaşlarına ulaşmak, bir acil yardım hattını aramak veya mağdurlar için hizmet veren yerel kuruluşlara başvurmak faydalı olabilir. Ayrıca şiddetin tırmanması halinde bir güvenlik planının olması da onlar için yardımcı olabilir. Örneğin, güvenlik sebebiyle acilen evi terk etmeleri gerekirse gidebilecekleri bir komşu dost, akraba veya sığınma evi belirlenmesi faydalı olabilir.

¹ Melissa Godin, "As Cities Around the World Go on Lockdown, Victims of Domestic Violence Look for a Way Out," *Time*, March 18, 2020, <https://time.com/5803887/coronavirus-domestic-violence-victims/>.

² Women's Aid UK, "The Impact of COVID-19 on Women and Children Experiencing Domestic Abuse, and the Life-Saving Services that Support Them," March 17, 2020, <https://www.womensaid.org.uk/the-impact-of-covid-19-on-women-and-children-experiencing-domestic-abuse-and-the-life-saving-services-that-support-them/>.

³ Bethany Allen-Ebrahimian "China's Domestic Violence Epidemic," *Axios*, March 7, 2020, <https://www.axios.com/china-domestic-violence-coronavirus-quarantine-7b00c3ba-35bc-4d16-afdd-b76ecfb28882.html>.

⁴ Jhumka Gupta, "What does coronavirus mean for violence against women?," *Women's Media Centre*, March 19, 2020, <https://womensmediacenter.com/news-features/what-does-coronavirus-mean-for-violence-against-women>

⁵ National Domestic Violence Hotline, "Staying Safe During COVID-19," *National Domestic Violence Hotline*, March 13, 2020, <https://www.thehotline.org/2020/03/13/staying-safe-during-covid-19/>

⁶ <https://www.georgeinstitute.org.in/frontline-health-workers-in-covid-19-prevention-and-control-rapid-evidence-synthesis>

Evde stresle başa çıkma yolları ve eğer siz veya ailenizden biri şiddet görüyorsa alınacak aksiyonlar:

- Sosyal izolasyon, karantina ve mesafe tedbirlerinin sizin ve ailenizin psikolojik esenliğini etkileyebileceğini göz önünde bulundurun.
- Mümkün olduğunca aşağıdakiler yoluyla stres kaynaklarını azaltın:
  - Güvenilir kaynaklardan bilgi almak ve vakit harcatan haberlere ayrılan süreyi azaltmak (her saat yerine günde 1-2 kez).
  - Telefon, e-posta, metin mesajı vb. yollarla aile ve dostlardan destek almak
  - Günlük rutini devam ettirmeye çalışmak ve fiziksel aktivite ve uykuya zaman ayırmak.
  - Stresli düşünce ve duygulardan kurtulmak için rahatlatıcı egzersizlerden faydalanmak (nefes, meditasyon, kademeli kas gevşetme, farkındalık [grounding] egzersizleri vb.)
  - Geçmişte olumsuzlukları yönetme konusunda işe yaramış aktivitelerle meşgul olmak
- Şiddet gören kadınlar şunları faydalı bulabilir:
  - Pratik konularda (yemek, çocuk bakımı vb.) ve hatta stresle başa çıkmada yardımcı olabilecek aile bireylerine ve arkadaşlara ulaşmak.
  - Şiddet büyürse kendileri ve çocukları için bir güvenlik planı hazırlamak. Örneğin bu gibi anlarda yardım isteyebilecekleri komşuların, arkadaşların ve aile bireylerinin numaralarını kaydetmek; evi acilen terk etmek gerekirse yanlarına alacakları önemli belgeleri, bir miktar nakit parayı ve birkaç kişisel eşyayı hazırda tutmak; evden ayrılma ve yardım çağırma planı yapmak (taksi çağırarak, konum bilgisi).
  - Kadın şiddeti ile ilgili acil yardım hatları, sosyal çalışmacılar, çocuk esirgeme veya en yakın polis karakolu ve ulaşılabilir sığınma evleri ve yardım hizmetleri ile ilgili bilgileri tutmak. Eşinizin veya aile üyelerinizin ulaşmaması için bu bilgileri gizli tutunuz.

DSÖ'nün kadın şiddeti hakkındaki diğer kaynaklarına nerelerden ulaşılabilir

- [Eş şiddeti veya cinsel şiddet gören kadınlar için sağlık hizmetleri](#)
- [Eş şiddeti veya cinsel şiddet gören kadınlara yönelik sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi: Bir sağlık müdürü kılavuzu](#)
- [Şiddet gören kadınlar için bakım: DSÖ'nün sağlık çalışanlarına yönelik eğitim müfredatı](#)
- [Tecavüz ve eş şiddeti mağdurlarının klinik tedavisi: insani ortamlarda kullanılmak üzere protokoller geliştirilmesi](#)
- [Kadına karşı şiddet konulu infografikler](#)
- [Kadına karşı şiddet: Bilinmesi gerekenler](#)